Sünneti Terk Etmenin Âkıbeti

Soru: Peygamber efendimiz'in yapmış olduğu şeyleri terk etmemizde bir sakınca var mı? Daha doğrusu sünneti terk etmenin sonucu nedir?

Cevap: Peygamber Aleyhissalatü vesselam'a mahsus olan ve kendisini usul ilminde "El-Hasaisu'n-Nebeviyye" şeklinde kategorize ettiğimiz kısım hariç, Peygamberin yapmış olduğu fiileri terk etmekte sakınca olduğu açık bir husustur. Zira Cumhur Ulema " Andolsun Allah Mü'minlere kendi içlerinden onlara ayetlerini okuyan, onları arıtıp tertemiz yapan ve onlara kitap ve hikmeti öğreten bir peygamber göndermekle büyük bir lütufta bulunmuştur.[1] Şeklindeki ayet-i kerimede geçen hikmetin "sünnet" olduğu hususunda görüş belirtmişlerdir.[2] Diyeceğimiz o ki bize iyilik kabilinden ihsan edilen bir sünnetin terk olunması tabi ki sakınca arz eder.

Sünneti terk etmenin hükmüne gelince; Usul ilminde sünnet iki kısımda incelenir: Birincisi "Sünnet-i Hüda" olup ikincisi de "Sünnet-i Zevaid" dir. Sünnet-i hüda dediğimiz sünnet "Peygamberin dini tekmil etmek/tamamlamak adına yapmış olduğu sünnettir[3] ki terkeden kimse her hangi bir cezaya müstehak olmayıp kınanmayı hak eder.[4] Bu kısma misal olarak Cemaat, ezan ve ikamet zikredilmektedir.[5] Sünnet-i Zevaid ise peygamber Aleyhisselam'ın yemesi içmesi ve giyinmesi gibi teşri' maksadıyla işlemediği sünnetlerdir. Bunların terk edilmesinde kınanmaya dahi müstahak olmazlar.[6]

Bunlara ziyade olarak zikredebileceğimiz bir sünnet de "Müekked sünnetler"dir. Bunlar Peygamber Aleyhissalatü vesselam'ın daimi bir surette işlemiş olduğu sünnetlerdir. Hatta bunlar o denli kuvvetli sünnetlerdir ki Bazı Şafii, Hanbeli ve Maliki alimler bu sünnet için vacip tabirini kullanmayı adet edinmişlerdir.[7] **Abdülhayy el-Leknevi "et-Ta'liku'l-Mümecced"**inde kendi zamanında bulunan bazı insanların "Müekked sünnetlerin terk edilmesinde her hangi bir beisin olmadığı şeklinde düşündüklerini ve bu düşüncelerinin hatalı olduğunu belirtir. Ona göre doğru olan Müekked sünnetin terk edilmesi durumunda terk ediciye vacibi terk eden kimsenin daha aşağısında bir vebal yükleneceğidir. Bu görüşünü de Usulcülere isnat eden el-Leknevi[8] bu konuda ispat sadedinde et-Taberani'nin[9] rivayet ettiği "Altı kişiye lanet ettim" şeklindeki hadiste Efendimizin lanetli altı kişinin altıncısı olarak "Sünneti terkeden" kişiyi saymasını zikreder.

Bu zikrettiklerimize bir de Sünnetlerin terk edilmesi durumunda insanların dinin hükümlerini terk etme hususunda cüretkar davranacakları şeklindeki acı bir gerçeği katacak olursak bunun hikmeti daha güzel anlaşılacaktır. Zira İmam Muhammed'de bir sünnet olarak zikrettiğimiz Ezan ve ikameti bir şehir halkının terk etmesi durumunda bunları yapmaları yönünde kendilerine emrolunması ve yapmazlarsa silahla öldürülmeleri şeklinde fetva vermiştir.[10]

Özetleyecek olursak "**Sünnet-i Hüda**" diye isimlendirdiğimiz sünnetleri terk eden kişi kınanmaya müstehak olup, **sünnet-i zevaid**'i terkeden böyle değildir. Müekked sünnetlerin terk edilmesi ise vacibin terk edilmesinin daha aşağısında bir günahı gerektirir.[11] Bunların hepsinden öte

İslam’ın hangi hükmü olursa olsun icmaen/fikir birliği ile terk edilmesi durumunda işin sonucu savaşa, öldürülmeye dahi gidecektir. Zira bunların terk edilmesinde ısrar etmek dini hafife alma anlamını taşımaktadır ki bu da kişiyi “Neuzü billah” dinsiz edeceğinden kanı helal olmaktadır. Bu meseleyi **İmam Ebu Hanife**’nin talebelerinden olan **Abdullah İbn Mübarek**’in şu enfes sözüyle tamamlayalım:

لو ان اهل قرية اجتمعوا على ترك سنة السواك نقاتلهم كما نقاتل المرتدين كي لا يجترئ الناس على ترك احكام الإسلام

“Şayet bir karye ehli misvak sünnetini terk etmek üzere karar alsalar, insanların dinin hükümlerini terketmeye cüret bulamaması için onlarla mürted olan/dinden dönen kimselerle savaştığımız gibi savaşırız”.[12]

---

[1] Kur’an, Al-i İmran 164

[2] Mustafa es-Sibai, es-Sünne ve Mekanetuha fi’t-Teşri’i’l- İslami s.68 el-Mektebu’l İslami, Daru’l Verrak 2000 B.1

[3] Abdülaziz el-Buhari, Keşfu’l Esrar an Usuli’l Pezdevi, 2/450 Daru’l Kütübi’l-İlmiyye, Beyrut, 1997, B.1

[4] Molla Hüsrev, Mir’atu’l Usul, s.517 Fazilet Neşriyat, İstanbul

[5] Ubeydullah b. Mes’ud Sadru’ş-Şeria, et-Tavdih li metni’t Tenkih, 2/260 Daru’l Kütübi’l-İlmiyye, Beyrut B.1

[6] Molla Hüsrev, a.g.e. a,y.

[7] Muhammed’ul-Emin eş-Şenkıti, Müzekkiretu Usuli’l Fıkh, s.10 Daru Alemi’l Fevaid, Mekke, 1426 B.1

[8] et-Ta’liku’l Mümecced ala Muvattai Muhammed, 1/192, Daru’l Kalem, Dımeşk 2011 B.5

[9] et-Taberani, el-Mu’cemu’l Kebir, No: 2883

[10] İbn Emir’il Hac, et-Takrir ve’t-Tahrir, 2/199, Daru’l Fikr, Beyrut 1996

[11] Hatta et-Telvih sahibi et-Teftazani’nin zikrettiği gibi Sünnet-i müekkedenin terki Haram’a yakındır. Bkz. Et-Telvih ale’t Tavdih 2/264 Daru’l Kütübi’l İlmiyye, Beyrut B.1

[12] el-Fetava et-Tatarhaniyye, 1/53